

V Bruseli 18. 5. 2018
COM(2018) 304 final

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Vzdelávanie v núdzových a dlhotrvajúcich krízových situáciách

1. ZÁVÄZOK K BEZPEČNÉMU, INKLUZÍVNEMU A KVALITNÉMU VZDELÁVANIU V NÚDZOVÝCH A DLHOTRVAJÚCICH KRÍZOVÝCH SITUÁCIÁCH V RÁMCI VONKAJŠEJ ČINNOSTI EÚ

V Agende 2030 pre udržateľný rozvoj, najmä jej cieľ č. 4¹, sa uznáva význam kvalitného vzdelávania a odbornej prípravy ako základného východiska pri riešení hlavných globálnych výziev. V roku 2016 to bolo uznané na Svetovom humanitárnom samite pri spustení platformy Vzdelávanie nepočká² s cieľom zmeniť poskytovanie vzdelávania v núdzových situáciách a pri dlhotrvajúcich krízach.

Právo na vzdelanie je uznané v Charte základných práv Európskej únie³, ktorá je určená inštitúciám EÚ, ako aj členským štátom pri vykonávaní práva Únie. Je nevyhnutné pre mierový spoločenský rozvoj⁴, hospodársky rast a realizáciu potenciálu jednotlivcov. V Zmluve o Európskej únii sa EÚ výslovne zaväzuje presadzovať ochranu práv dieťaťa⁵. Právo na kvalitné a inkluzívne vzdelávanie, odbornú prípravu a celoživotné vzdelávanie je prvou zásadou Európskeho piliera sociálnych práv⁶. Deťom sa v rámci vonkajšej činnosti EÚ pripisuje osobitné postavenie zakotvené v právach detí⁷ a potvrdzuje sa, že „zlepšenie podmienok života detí je nevyhnutným predpokladom, ak chceme zabrániť destabilizácii štátnych útvarov a zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj, sociálnu súdržnosť, stabilitu a bezpečné životné podmienky pre ľudí na vnútroštátnej a regionálnej úrovni a na celom svete“⁸.

Skutočnosťou však je, že prístup ku kvalitnému vzdelávaniu sa miliónom detí odopiera z dôvodu stále sa predlžujúcich konfliktov, núteného vysídľovania obyvateľstva, násilia, zmeny klímy a katastrof. Tieto javy po sebe zanechávajú nevzdelané, **stratené generácie** a sú hlavnou príčinou toho, že sa mnohí ľudia vydávajú na nebezpečné cesty do Európy⁹ a iných regiónov sveta, čo ovplyvňuje stabilitu a rozvoj ich krajín.

Polovica detí na svete, ktoré nenavštevujú školu, žije v prostrediach zasiahnutých krízou a konfliktmi a takmer polovica utečencov vo veku základnej školskej dochádzky žiadnu školu nenavštevuje. To núti EÚ reagovať pomocou radu nástrojov a prístupov. EÚ v posledných rokoch významne **zvýšila svoju podporu** vzdelávania v núdzových dlhotrvajúcich krízových situáciách na celom svete, pretože uznáva, že vzdelávanie je v čase krízy najchronickejší podfinancovaný sektorom a predstavuje menej ako 3 % celkových globálnych finančných prostriedkov na humanitárnu pomoc¹⁰. EÚ zvýšila financovanie vzdelávania v núdzových a krízových situáciách z 1 % svojej humanitárnej pomoci v roku 2015 na 8 % v roku 2018 s cieľom dosiahnuť v roku 2019 úroveň 10 %. Veľká časť jej bilaterálnej rozvojovej pomoci na vzdelávanie na obdobie rokov 2014 – 2020 je pridelená nestabilným krajinám a krajinám zasiahnutým krízou. EÚ je hlavným darcom v oblasti vzdelávania v reakcii na regionálnu

¹ Zabezpečiť inkluzívne, spravodlivé a kvalitné vzdelávanie a podporovať celoživotné vzdelávacie príležitosti pre všetkých.

² <http://www.educationcannotwait.org/>.

³ Charta základných práv Európskej únie, článok 14. Ú. v. EÚ C 326, 26.10.2012, s. 391 – 407; Valné zhromaždenie OSN, Dohovor o právach dieťaťa, 20. novembra 1989, OSN, Série zmlúv, zv. 1577.

⁴ Globálna stratégia pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku Európskej únie, ktorú predstavila vysoká predstaviteľka a podpredsedníčka Komisie v júni 2016 https://europa.eu/globalstrategy/sites/globalstrategy/files/pages/files/eugs_review_web_13.pdf.

⁵ V článku 3 ods. 3 druhom pododseku a v článku 3 ods. 5 Zmluvy o Európskej únii (ZEU) sa EÚ výslovne zaväzuje podporovať pri vnútorných aj vonkajších činnostiach EÚ ochranu práv dieťaťa.

⁶ Oznámenie Komisie s názvom „Vytvorenie Európskeho piliera sociálnych práv“, COM(2017) 250.

⁷ Usmernenia EÚ pre presadzovanie a ochranu práv dieťaťa prijaté Radou v roku 2017.

⁸ COM(2008) 55 a usmernenia EÚ pre presadzovanie a ochranu práv dieťaťa prijaté Radou v roku 2017.

⁹ COM(2017) 211, oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade: Ochrana migrujúcich detí.

¹⁰ Globálna monitorovacia správa UNESCO o vzdelávaní (2016) s názvom „*Aid to education stagnates, jeopardising global targets*“ (Pomoc na vzdelávanie stagnuje, ohrozuje globálne ciele) a globálna monitorovacia správa UNESCO o vzdelávaní (2017) s názvom „*Accountability in Education: meeting our commitments*“ (Zodpovednosť vo vzdelávaní: plnenie našich záväzkov).

krízu v Sýrii a poskytuje významné viacstranné financovanie globálnych iniciatív, ktoré sa venujú vzdelávacím potrebám v núdzových a krízových a krízových situáciách¹¹.

Súčasná pomoc EÚ v oblasti vzdelávania v núdzových dlhotrvajúcich krízových situáciách zahŕňa všetky úrovne vzdelávania, spoluprácu s vládami, agentúrami OSN, mimovládnyimi organizáciami, občianskou spoločnosťou, subjektmi zo súkromného sektora, iniciatívou Globálne partnerstvo pre vzdelávanie a ďalšími zainteresovanými stranami. Dvojstranná podpora a politický dialóg s vládami sprevádza množstvo iniciatív na zmiernenie narušenia vzdelávania na celom svete, a to od vytvorenia dočasných priestorov na vzdelávanie až po rozvoj programov dištančného vzdelávania pre deti, ktoré sa nemôžu dostať do školských zariadení. EÚ napríklad vo veľkom rozsahu reagovala na potreby vzdelávania sýrskych detí, pričom využila dvojstranné rozvojové financovanie, humanitárnu pomoc, Regionálny trustový fond EÚ zriadený v reakcii na krízu v Sýrii a nástroj pre utečencov v Turecku.

V posledných rokoch sa potreby v praxi značne rozšírili a objavili sa nové výzvy. Hoci je rozsah potrieb nad rámec jej zdrojov, EÚ musí zohrávať svoju úlohu tým, že posilní svoje reakcie, zameria sa na **dosiahnutie tých, ktorí najviac potrebujú podporu**¹², a mobilizuje globálnu podporu pre ďalšie opatrenia.

V tomto oznámení sa preto navrhuje aktualizovaný politický rámec EÚ, ktorým by sa prostredníctvom vonkajšej činnosti EÚ riešili rastúce výzvy v oblasti vzdelávania v dlhotrvajúcich krízových situáciách mimo EÚ. Navrhuje sa v ňom prístup, ktorým sa posilní vzájomná zodpovednosť príslušných vonkajších nástrojov EÚ za riešenie potrieb v oblasti vzdelávania v núdzových a krízových situáciách prostredníctvom humanitárnej a rozvojovej pomoci, a to na základe **koordinácie, komplementárnosti a politických opatrení** („prepojenie“¹³). Odzrkadľujú sa v ňom takisto nové a vznikajúce priority, napríklad účinky násilia na vzdelávanie.

Reakcia na potreby v oblasti vzdelávania v núdzových a krízových situáciách si vyžaduje celostný prístup. V tomto oznámení sa objasňuje, ako Komisia **chápe pojem vzdelávanie v núdzových a dlhotrvajúcich krízových situáciách** v tom najširšom zmysle slova; Jeho základom je strategický a integrovaný prístup k podpore bezpečných, inkluzívnych a kvalitných možností vzdelávania pre všetkých. Vzdelávanie zahŕňa celoživotné vzdelávanie vrátane formálneho a neformálneho¹⁴ poskytovania zavedených úrovní vzdelávacích systémov, kam patrí predškolské, primárne, sekundárne, postsekundárne vzdelávanie (nezahrňované do terciálneho) a terciárne vzdelávanie (vrátane technickej a odbornej prípravy, univerzít a iných foriem rozvoja zručností).

Prístup Komisie k vzdelávaniu v núdzových a krízových situáciách zahŕňa náhle a pomaly sa začínajúce núdzové situácie, konflikty, prípady násilia, nútené vysídľovanie obyvateľstva, katastrofy (spôsobené ľudskou činnosťou a prírodné) a núdzové situácie v oblasti verejného zdravia, dlhotrvajúce a opakujúce sa krízy alebo akúkoľvek ich kombináciu. S cieľom

¹¹ EÚ prostredníctvom svojej rozvojovej pomoci prisľúbila iniciatíve Globálne partnerstvo pre vzdelávanie 475 miliónov EUR a prispieva fondu Vzdelávanie nepočká na obdobie rokov 2018 – 2020 sumou 16 miliónov EUR a prostredníctvom svojej humanitárnej pomoci sumou 1 milión EUR pre Globálny klaster pre vzdelávanie na obdobie rokov 2018 – 2019.

¹² Stanovenie priorít pre tých, ktorí najviac potrebujú podporu je uvedené v časti 3.2.

¹³ Vykonávanie záväzkov EÚ v oznámení „Dôstojný život: od závislosti od pomoci k sebestačnosti“ [COM(2016) 234] a nový Európsky konsenzus o rozvoji (Ú. v. EÚ C 210, 30.6.2017, s. 1 – 24).

¹⁴ V súlade s odporúčaním Rady o potvrdzovaní neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa, Ú. v. EÚ C 398, 22.12.2012, s. 1 – 5: formálne vzdelávanie sa uskutočňuje v organizovanom a štruktúrovanom prostredí osobitne určenom na vzdelávanie a jeho výsledkom je zvyčajne udelenie kvalifikácie, obyčajne v podobe osvedčenia alebo diplomu; neformálne vzdelávanie sa uskutočňuje prostredníctvom plánovaných činností, pri ktorých je k dispozícii určitý druh podpory vzdelávania; môže zahŕňať programy na výučbu pracovných zručností, programy gramotnosti pre dospelých, ako aj pre základné vzdelávanie osôb, ktoré predčasne ukončili školskú dochádzku.

podporiť poskytovanie nepretržitého vzdelávania tento prístup funguje v rámci prepojenia medzi humanitárnou oblasťou a rozvojom na účely zabezpečenia pripravenosti, zníženia rizika katastrof, prevencie, zmiernovania, reakcie pri núdzových situáciách, pomoci počas dlhotrvajúcich kríz a oživenia.

1.1. Hrozba stratených generácií

Deti tvoria tretinu svetovej populácie, no zároveň viac ako polovicu všetkých ľudí zasiahnutých humanitárnymi krízami. Počet dievčat a chlapcov zažívajúcich tieto krízy predstavuje polovicu **detí** na svete, **ktoré nenavštevujú školu**, a ich počet stúpa¹⁵. Sýria, Irak, Jemen, Afganistan, Južný Sudán a Konžská demokratická republika paria medzi 35 krajín zasiahnutých krízou, v ktorých má takmer 75 miliónov detí v školskom veku (vo veku 3 – 18 rokov) narušené vzdelávanie¹⁶. Toto riziko je výrazne vyššie u vysídlených osôb. Úrad OSN pre utečencov odhaduje, že v súčasnosti je vysídlených viac ako 65 miliónov osôb (najvyšší počet od druhej svetovej vojny), pričom priemerná dĺžka vysídlenia často prekračuje 20 rokov¹⁷. Len o niečo viac než polovica utečencov vo veku základnej školskej dochádzky navštevuje školu, zatiaľ čo menej ako štvrtina detí príslušnej vekovej skupiny navštevuje strednú školu a len 1 % z nich je v terciárnom vzdelávaní. Znevýhodnené sú predovšetkým dievčatá, v prípade ktorých je v zasiahnutých krajinách 2,5krát pravdepodobnejšie, že nenavštevujú školu¹⁸.

Budúcnosť miliónov detí a mladých ľudí ohrozuje zvýšené **násilie vo vzdelávacom prostredí**¹⁹ vrátane útokov na školy a univerzity, ako sú únosy študentov, vojenské využívanie škôl, prítomnosť nášľapných mín, nevybuchnutá munícia a pozostatky vojny pri školách a zničenie budov slúžiacich na vzdelávanie. Vzdelávanie môžu zneužívať orgány na podporu nenávisťi a netolerance, zvyšovanie nerovností a útlaku a nábor zraniteľných detí, aby sa zapájali do násilných činov²⁰. Nerovnosti pri poskytovaní vzdelávania môžu vytvárať pocit nespravodlivosti a ďalšie znevýhodňovanie marginalizovaných skupín, čo môže v konečnom dôsledku spôsobiť konflikt²¹.

Deti a mladí ľudia, ktorí nenavštevujú školu, sú **vystavení zvýšenému riziku** sexuálneho a rodovo motivovaného násillia, násilného extrémizmu, nútených manželstiev, tehotenstva v nízkom veku, detskej práce a núteného náboru²². Trvalé, násilné a často dlhotrvajúce konflikty, nútené vysídľovanie obyvateľstva, nerovnosti a obmedzené hospodárske príležitosti a prístup k základným službám ďalej zvyšujú zraniteľnosť voči týmto rizikám. Účinky kríz na prístup k vzdelávaniu, ako je zatváranie škôl alebo vojenská prítomnosť v školách, môže viesť k vysídľovaniu ľudí v dôsledku hľadania bezpečnejšieho prostredia,

¹⁵ Skupina Svetovej banky (2017), „*World Development Report: Learning to Realise Education's Promise*“. (Správa o celosvetovom vývoji: učiť sa realizovať prísľub vzdelávania) Deti žijúce v najnestabilnejšom prostredí tvoria približne 20 % svetovej populácie vo veku základnej školskej dochádzky, no predstavujú asi 50 % detí, ktoré nenavštevujú školu, čo je nárast zo 42 % v roku 2008.

¹⁶ Inštitút pre zámorský rozvoj (2016) „*A common platform for education in emergencies and protracted crises: Evidence paper*.“ (Spoločná platforma pre vzdelávanie v núdzových a dlhodobých krízových situáciách: dôkazový dokument) ODI, Londýn.

¹⁷ UNHCR, Správa o globálnych trendoch: nútené vysídľovanie obyvateľstva v roku 2016.

¹⁸ UNICEF (2017), Vykorenenie vzdelávania: vzdelanie pre každého migranta, utečenca a vysídlené dieťa.

¹⁹ Celosvetová koalícia na ochranu vzdelania pred útokmi „*Education Under Attack Report 2018*“. (Správa o vzdelávaní pod hrozbou útoku, rok 2018)

²⁰ Burde et al (2015) *What works to promote children's educational access, quality of learning and wellbeing in crisis-affected contexts*. (Ako podporovať prístup detí ku vzdelávaniu, kvalita vzdelávania a dobré životné podmienky v krízových situáciách)

²¹ UNESCO (2011) „*Education for All Global Monitoring Report, The hidden crisis: Armed conflict and education*“. (Globálna monitorovacia správa pre všetkých, Skrytá kríza: ozbrojený konflikt a vzdelávanie).

²² Nicolai a kol. (2015) „*Education in emergencies and protracted crises towards a strengthened response*“. (Úsilie o silnejšiu odozvu v oblasti vzdelávania v núdzových a dlhotrvajúcich krízových situáciách) podkladový dokument pre samit o vzdelávaní pre rozvoj v Osle.

veľmi často v podmienkach ohrozenia života.

Núdzové a dlhotrvajúce krízové situácie ešte viac oslabujú vzdelávacie systémy, ktoré už teraz nie sú dostatočne financované, čo podkopáva **výsledky vzdelávania a potenciál detí a mladých ľudí**. Časté narušenie vzdelávania a psychosociálne škody spôsobené traumatizujúcimi udalosťami bránia vzdelávaniu a zhoršuje ich nedostatok učiteľov a preplnené učebne.

1.2. Posilnenie vonkajšej činnosti EÚ

V rámci plnenia cieľov trvalo udržateľného rozvoja a v súlade s Agendou 2030 v oblasti vzdelávania sa EÚ zameria na štyri strategické prioritné oblasti činnosti:

1. posilnenie systémov a partnerstiev pre rýchlu, efektívnu, účinnú a inovatívnu reakciu v oblasti vzdelávania;
2. podpora prístupu, začleňovania a rovnosti;
3. podpora výchovy k mieru a ochrane;
4. podpora kvalitného vzdelávania pre lepšie výsledky vzdelávania.

S cieľom dosiahnuť pokrok v oblasti týchto priorít Komisia zlepší spôsoby práce z hľadiska koordinácie, globálneho vedenia a financovania.

Spoločné a koordinované programovanie a plánovanie bude podporované v rámci Komisie, členských štátov EÚ a ostatných darcov a partnerov pri rovnováhe krátkodobých, strednodobých a dlhodobých reakcií. EÚ využije svoju globálnu úlohu, dosah a nástroje na zvýšenie celosvetovej pozornosti smerom k neuspokojeným potrebám a nedostatočnému financovaniu a na posilnenie kapacít v oblasti koordinácie a operatívnej reakcie.

V uplynulých troch rokoch bol nárast financovania humanitárnej pomoci EÚ na vzdelávanie v núdzových situáciách výsledkom zvýšeného politického úsilia založeného na rozsahu potrieb. Toto financovanie by sa malo teraz udržiavať s cieľom umožniť sledovanie strategických priorít EÚ a v konečnom dôsledku dosiahnuť k miliónom detí a mladých ľudí, ktorým hrozí riziko, že sa stanú stratenými generáciami.

- Komisia sa bude usilovať od roku 2019 prideliť 10 % svojej humanitárnej pomoci na vzdelávanie v núdzových a dlhotrvajúcich krízových situáciách²³.
- Komisia bude podporovať globálne koordinované, včasné, predvídateľné a flexibilné financovanie vzdelávania v núdzových a dlhotrvajúcich krízových situáciách.

2. STRATEGICKÉ PRIORITY V OBLASTI VZDELÁVANIA V NÚDZOVÝCH A DLHOTRVAJÚCICH KRÍZOVÝCH SITUÁCIÁCH

2.1. Posilnenie systémov a partnerstiev pre rýchlu, efektívnu, účinnú a inovatívnu reakciu v oblasti vzdelávania

S cieľom zabezpečiť dostupnosť, predvídateľnosť a transparentnosť financovania vzdelávania v núdzových a krízových situáciách a v súlade so záväzkami zo Svetového humanitárneho samitu v roku 2016²⁴ sa opatreniami EÚ zlepší účinnosť reakcií v rámci prepojenia medzi humanitárnou oblasťou a rozvojom. Komisia pritom okrem ďalších opatrení prijme spoločné krátkodobé, strednodobé a dlhodobé perspektívy, silnejšie mechanizmy koordinácie, spoločné analýzy, spoločný dohľad nad činnosťami a spoločné príspevky na podávanie správ. To prispeje ku kontextuálne významnej kombinácii predvídateľnej, viacročnej a krátkodobej a strednodobej finančnej pomoci.

Komisia posilní a zmodernizuje svoje činnosti zamerané na poskytovanie vzdelávania ako globálneho verejného statku prostredníctvom multilaterálneho financovania, technickej

²³ Prekročenie úrovne odporúčaní Medzinárodnej komisie pre financovanie globálnych vzdelávacích príležitostí (správa o vzdelávajúcej sa generácii, 2016).

²⁴ Iniciatíva Grand Bargain, ktorá sa začala na Svetovom humanitárnom samite v roku 2016, pozostáva zo série zmien v pracovných postupoch darcov a organizácií poskytujúcich pomoc vrátane podpory programovania hotovosti, väčšieho financovania vnútroštátnych a miestnych subjektov reakcie a zníženia byrokracie prostredníctvom harmonizovaných požiadaviek na podávanie správ.

pomoci, globálneho zvolávania, účasti v poradných orgánoch a iných príležitostí na vonkajšie zapojenie.

Komisia prijme cieleň prístup na posilnenie vzdelávacích systémov a na tento účel posilní svoju úlohu v politickom dialógu a pri dvojstrannej podpore. Pokiaľ je to možné a vhodné, prostredníctvom financovania Únie sa podporia vládne systémy vrátane tých, ktoré prijímajú utečencov²⁵, ako primárnych subjektov zodpovedných za právo na vzdelanie. Ak nie je možná alebo vhodná priama podpora pre vlády, posilnením systému sa podporia najvhodnejšie dostupné subjekty pôsobiace v oblasti vzdelávania²⁶.

S cieľom uľahčiť stanovenie priorít v oblasti poskytovania pomoci EÚ na základe potrieb zosúladených s prioritami vnútroštátnych orgánov Komisia zahrnie potreby vzdelávania súvisiace s núdzovými a dlhotrvajúcimi krízovými situáciami do podpory plánovania v sektore vzdelávania. Financovanie Únie bude založené na dôkladných posúdeniach potrieb, a to aj od ministerstiev školstva, agentúr OSN, mimovládnych organizácií, organizácií občianskej spoločnosti, subjektov súkromného sektora a ďalších príslušných subjektov.

Subjekty na všetkých úrovniach budú podporované s cieľom zlepšiť zhromažďovanie, správu a analýzu údajov vrátane informácií o financovaní vzdelávania a údajov o výsledkoch vzdelávania. Budú sa takisto podporovať činnosti, ktorými sa určujú najlepšie postupy a účinné a inovatívne spôsoby výmeny a správy informácií. Prioritou bude vytváranie kapacít pre všetky subjekty v sektore a na všetkých úrovniach, v prípade potreby v koordinácii so súkromným sektorom.

Zatiaľ čo EÚ je zaviazaná poskytovať služby verejného vzdelávania²⁷, subjekty súkromného sektora a občianskej spoločnosti môžu poskytovať pridanú hodnotu pri podpore týchto služieb. Komisia zapojí súkromný sektor s cieľom určiť a rozvinúť inovatívne prístupy a prepojiť vzdelávacie reformy s potrebami spoločnosti a príležitosťami na trhu práce. Sú potrebné lepšie partnerstvá a mechanizmy koordinácie s inými príslušnými sektormi, ako sú zdravie, živobytie, ochrana a výživa, aby sa umožnila integrovaná a celostná reakcia na potreby detí v núdzových a krízových situáciách.

Príklady osvedčených postupov:

V Libanone EÚ podporuje stratégiu ministerstva školstva a vysokoškolského vzdelávania zameranú na poskytovanie vzdelávania všetkým deťom s cieľom uľahčiť integráciu sýrskych utečencov do vnútroštátneho systému. Podpora EÚ je koordinovaná prostredníctvom spoločného rámca humanitárnej oblasti a rozvoja na úrovni krajiny, ktorý zahŕňa rovnováhu dvojstrannej pomoci a podporu prostredníctvom Regionálneho trustového fondu EÚ zriadeného v reakcii na krízu v Sýrii a humanitárnej pomoci. Vykonávanie podporujú agentúry OSN a mimovládne organizácie.

EÚ zohráva vedúcu úlohu vo fóre pre dialóg o vzdelávaní, ktorý sa začal v rámci fondu Vzdelávanie nepočká a ktorý spája humanitárne a rozvojové subjekty zapojené do podpory vzdelávania v Sýrii. To umožnilo spoločný dohľad nad programovaním, spoločné analýzy a lepšiu koordináciu.

²⁵ Rozsah tohto oznámenia sa obmedzuje na činnosť mimo EÚ.

²⁶ V oblastiach podporovaných mimovládnyimi organizáciami sa môžu za súčasť systému na posilnenie považovať miestne orgány alebo alternatívni poskytovatelia služieb, humanitárne/rozvojové koordinačné systémy a i. Môžu sa hľadať alternatívy, ak je za útoky na žiakov alebo odopieranie práv na vzdelávanie pre marginalizované skupiny zodpovedná vláda.

²⁷ COM(2016) 234. Záväzky v oblasti vzdelávania sa zameriavajú na: koordináciu a prístup na základe prepojenia; potenciálnu úlohu vysídlených učiteľov; podporu dobre fungujúcich služieb verejného vzdelávania; využívanie technologického pokroku a uľahčenie prístupu k vysokoškolskému vzdelávaniu pre vysídlených študentov.

EÚ podporila nedávne úsilie o uplatňovanie komplexného rámca reakcie na situáciu utečencov na regionálnej úrovni, a to aj prostredníctvom ministerskej konferencie o vzdelávaní utečencov, ktorá sa konala v decembri 2017 v Džibutsku pod záštitou medzivládneho orgánu pre rozvoj regiónu a vlády Džibuti. Závazky stanovené vo výslednej deklarácii a akčnom pláne zahŕňajú integráciu utečencov do vnútroštátnych vzdelávacích systémov, vypracovanie minimálnych noriem a cieľov a rozvoj regionálneho mechanizmu na uznávanie kvalifikácií.

V roku 2015 bolo v dôsledku zemetrasenia v Nepále zničených 35 000 učební, čím asi milión detí prišlo o možnosť školského vzdelávania. EÚ spolupracovala s vládou a ďalšími partnermi na poskytovaní prechodných vzdelávacích centier a základných pomôcok, aby sa čo najväčšiemu počtu žiakov umožnil čo najskorší návrat do školy. EÚ podporuje nepálsky plán rozvoja školského sektora, aby sa v oblastiach postihnutých zemetrasením opäť vybudovali ešte lepšie školy, aby sa vzdelávanie dostalo aj k marginalizovaným skupinám obyvateľstva, posilnili sa kapacity plánovania a riadenia na všetkých úrovniach a zabezpečila sa lepšia kvalita výučby a vzdelávania.

Kľúčové opatrenia na zlepšenie správy, zodpovednosti a financovania:

- podporovať posilnenie koordinácie, transparentnosti a zodpovednosti v oblasti financovania v rámci celej EÚ aj globálne, napríklad podporou zlepšenia štandardu Iniciatívy za transparentnosť poskytovania medzinárodnej pomoci, pokiaľ ide o podávanie správ o vzdelávaní v prípade núdzových a krízových situácií,
- podporovať silnejšie partnerstvá na spoluprácu, a to aj na globálnej úrovni, napríklad financovanie opatrení v oblasti vzdelávania so zapojením viacerých zainteresovaných strán, ktoré vytvárajú pridanú hodnotu a lepší vplyv prostredníctvom odborných znalostí a skúseností všetkých partnerov, najmä agentúr OSN a súkromného sektora,
- v spolupráci s vnútroštátnymi orgánmi investovať do inovatívnych prístupov k správe údajov, transparentnosti a podávaniu správ vrátane sledovania učiteľov a detí, ktoré nenavštevujú školu, s cieľom uľahčiť nepretržitosť vzdelávania a uznávať dosiahnuté výsledky,
- podporovať budovanie kapacít subjektov pôsobiacich v oblasti vzdelávania v núdzových a krízových situáciách, ako sú koordinačné orgány, subjekty zabezpečujúce zásahy a vlády, s dôrazom na občiansku spoločnosť a miestnych subjektov prostredníctvom nových a zavedených iniciatív na rozvoj kapacít, ako sú kurzy globálneho klastra pre vzdelávanie.

2.2. Podpora prístupu, začleňovania a rovnosti

Mierové spolužitie, medzikultúrna citlivosť, úspešná integrácia v hostiteľských komunitách a sociálna súdržnosť sú rozhodujúcimi funkciami vzdelávania v núdzových a krízových situáciách. EÚ bude podporovať integráciu vysídlených detí a mladých ľudí do vzdelávacích systémov vrátane podpory hostiteľských komunit, a tým aktívne plniť záväzky v rámci nového Európskeho konsenzu o rozvoji a oznámenia s názvom „Dôstojný život“²⁸.

Uznávajúc rozsah potrieb a obmedzenia podpory EÚ v tomto ohľade sa opatrenia zamerajú na tých, ktorí to najviac potrebujú, ako sú:

- detí, ktoré nenavštevujú školy, mladí ľudia a osoby ohrozené narušením vzdelávania,
- nútene vysídlené deti a mladí ľudia (utečenci a vnútorne vysídlené osoby) a ich hostiteľské komunity,
- zraniteľné a znevýhodnené skupiny vrátane detí a mladých ľudí, ktorí sú odlúčení a bez sprievodu, v ťažko dostupných oblastiach, žijú so zdravotným postihnutím

²⁸ Nový Európsky konsenzus o rozvoji, Ú. v. EÚ C 210, 30.6.2017 a COM(2016) 234 Dôstojný život: od závislosti od pomoci k sebestačnosti.

alebo s ďalšími potrebami, sú spojení s ozbrojenými silami a skupinami (vrátane osobitnej pozornosti venovanej ich reintegrácii prostredníctvom vzdelávania) a patria k etnicko-jazykovým menšinám a chudobnejším sociálno-ekonomickým skupinám.

Na všetkých úrovniach sú potrebné proaktívne a rýchle reakcie s cieľom minimalizovať narušenie vzdelávania a podporiť chránené príležitosti na inkluzívne a bezpečné vzdelávanie. Každý týždeň, mesiac a rok strávený mimo školy počas „školského veku“ ďalej odpojuje deti od sústavy vzdelávania a znižuje pravdepodobnosť návratu do školy.

Keďže veľká väčšina násilne vysídlených detí a mladých ľudí je umiestnená v krajinách s nízkymi alebo so strednými príjmami²⁹, flexibilná krátkodobá podpora sa musí spájať s predvídateľným dlhodobým financovaním na posilnenie odolnosti a efektívnosti vzdelávacích systémov. Vzdelávacie systémy sa musia prispôbiť riadeniu opakovaného a dlhotrvajúceho vysídľovania a riešiť potreby násilne vysídlených skupín obyvateľstva a hostiteľských komunit. To si vyžaduje riešenie výziev hostiteľských komunit pri zabezpečovaní inkluzívnych a kvalitných vzdelávacích služieb založených na záväzku deliť sa o zodpovednosť s postihnutými krajinami.

Núdzové a dlhotrvajúce krízové situácie majú neprimeraný vplyv na vzdelávanie žien a dievčat. Osobitné riziká spojené s rodovou príslušnosťou, ktoré zasahujú dievčatá a chlapcov v núdzových a krízových situáciách, zahŕňajú manželstvá maloletých a nútené manželstvá, tehotenstvo v nízkom veku, detskú prácu, nábor do ozbrojených skupín a sexuálne a rodovo motivované násilie. Vzdelávacie služby musia reagovať na potreby dievčat a chlapcov, napríklad uprednostňovať toalety oddelené podľa pohlavia pri obnove škôl, s cieľom riešiť obavy študentov a rodičov o bezpečnosť. Komisia bude ďalej zdôrazňovať význam začleňovania zraniteľných a znevýhodnených skupín. Mladým ľuďom, ktorým sa často nedostane pri vzdelávaní žiadnej podpory, lebo na seba preberajú zodpovednosť dospelých, by sa mala venovať osobitná pozornosť s mimoriadnym dôrazom na ich rodovo špecifické potreby.

Príklady osvedčených postupov:

Z inovatívneho projektu podmieneného prevodu hotovosti na vzdelávanie, ktorý podporila EÚ, malo v Turecku prospech vyše 290 000 detí zo zraniteľných utečeneckých rodín, ktoré vďaka nemu mohli pravidelne navštevovať školu.

EÚ podporila rozvoj rýchlej reakcie na pohyby obyvateľstva v Konžskej demokratickej republike. To umožňuje rýchle posúdenie potrieb s cieľom zabezpečiť integrovaný balík pomoci pre obyvateľstvo v súvislosti s vysídľovaním, chorobami alebo prírodnými katastrofami.

EÚ je spolu s členskými štátmi najväčším finančným prispievateľom Agentúry OSN pre pomoc a prácu v prospech palestínskych utečencov na Blízkom východe (ďalej len „UNRWA“). Agentúra UNRWA podporuje viac ako 513 000 detí a mladých ľudí, aby navštevovali takmer 700 základných, prípravných a stredných škôl a stredísk odbornej prípravy v Pásme Gazy, v Predjordánsku a v celom regióne.

Keď v roku 2014 vypukla v Sierra Leone ebola, školy boli deväť mesiacov zatvorené. Iniciatíva Globálne partnerstvo v oblasti vzdelávania s podporou EÚ pomohla poskytnúť deťom alternatívne vzdelávanie prostredníctvom sledovania televízie a počúvania rozhlasu v období, keď nechodili do školy. Keď sa školy mohli opäť otvoriť, partnerstvo zabezpečilo dostupnosť bezpečného vzdelávacieho prostredia dezinfekciou škôl a poskytovaním zariadení na umývanie rúk a rôznych zásob.

²⁹ UNHCR, Správa o globálnych trendoch: nútené vysídľovanie obyvateľstva v roku 2016.

Kľúčové opatrenia na zlepšenie prístupu, začleňovania a rovnosti:

- podporovať a podnecovať mechanizmy proaktívnej a rýchlej reakcie, a to aj zo strany humanitárnych organizácií a vlád, s cieľom dosiahnuť na deti a mladých ľudí v núdzových a krízových situáciách a **vrátiť ich do troch mesiacov do procesu vzdelávania**³⁰,
- uprednostniť podporu pre deti a mladých ľudí, ktorí to najviac potrebujú v dôsledku núdzových a dlhotrvajúcich krízových situácií,
- podľa možnosti posilniť kapacitu kľúčových subjektov vo vzdelávacích systémoch, najmä ministerstiev školstva a pomôcť im pri príprave a prispôsobovaní vzdelávacích systémov na účely zvládnutia opakovaného a dlhotrvajúceho vysídľovania,
- podporovať rodovo špecifické potreby detí a mladých ľudí, najmä pokiaľ ide o vzdelávanie a ochranu, s osobitným zameraním na vzdelávanie dievčat a mladých žien a v súlade s akčným plánom pre rodovú rovnosť na roky 2016 – 2020³¹.

2.3. Podpora vzdelávania vedúceho k mieru a ochrane

Vzdelávanie je účinným nástrojom sociálnej transformácie, zlepšenia rovnosti, prosperity a budovania mieru. Nedostatočné, nesprávne alebo manipulačné riadenie vzdelávania však môže živiť konflikt prostredníctvom útlaku, nerovnosti príležitostí a výsledkov alebo podpory nenávisti a násilia. EÚ bude presadzovať vzdelávanie zohľadňujúce aspekt konfliktov³² a politiky vzdelávania založené na dôkazoch, ktoré podporujú rovnosť a chránia deti a mladých ľudí pred stigmatizáciou zo strany iných osôb, presadzovaním nenávisti, násilným extrémizmom a náborom do ozbrojených skupín.

Základom prístupu Komisie je vytváranie bezpečného, ochranného a kvalitného vzdelávacieho prostredia. Na ochranu detí a mladých ľudí sú potrebné osvedčené postupy založené na zásade neublížovania. Vzhľadom na rozpad inštitucionálnych a sociálnych záruk, ku ktorému počas krízy často dochádza, sú potrebné systémy ochrany detí vo fázach prípravy, plánovania a vykonávania a prechodných fázach opatrení. Komisia uznáva a podporuje ústrednú úlohu rodičov a opatrovateľov pri vzdelávaní a ochrane detí a širšiu úlohu komunit v oboch oblastiach.

Ochrana, ktorá má v núdzových a krízových situáciách mimoriadny význam, by mala tvoriť základ vzdelávacích systémov na všetkých úrovniach, s dôrazom na nenásilné školské politiky, postupy a praktiky vrátane predchádzania sexuálnemu a rodovo motivovanému násiliu. Okrem inovatívnych intervencií zameraných na riešenie zistených potrieb sa budú podporovať aj opatrenia na zlepšenie posudzovania potrieb v oblasti ochrany detí a príslušného plánovania.

S cieľom podporiť odolnejšie vzdelávacie systémy sa pomoc EÚ rozšíri nad rámec podpory infraštruktúry, aby odolávali katastrofám³³, aby EÚ prispela k zníženiu rizika katastrof a plánovaniu vzdelávania zohľadňujúceho aspekt kríz. Infraštruktúra vzdelávania by mala byť štrukturálne bezpečná a mala by prispievať k bezpečnému a inkluzívnemu vzdelávaniu. Podpora infraštruktúry v núdzových a krízových situáciách bude zahŕňať rad možností

³⁰ Tento cieľ je v súlade s ambíciami uvedenými v newyorskom vyhlásení pre utečencov a migrantov z roku 2017.

³¹ Akčný plán pre rodovú rovnosť na roky 2016 – 2020, závery Rady (26. októbra 2015), 13201/15.

³² Medziagentúrna sieť pre vzdelávanie v núdzových situáciách. Usmernenie o vzdelávaní zohľadňujúcom aspekt konfliktov, 2013.

³³ COM(2014) 216, Akčný rámec z Hjóga na obdobie po roku 2015: riadenie rizík v záujme dosiahnutia odolnosti.

zosúladených s normami dohodnutými na vnútroštátnej úrovni, ako sú dočasné priestory na vzdelávanie, rehabilitácia poškodených škôl a výstavba škôl.

Vzdelávanie je kľúčovým prvkom prístupu Komisie k odolnosti³⁴, pretože pomáha zvyšovať odolnosť jednotlivcov a spoločnosti. Vzdelávanie je základným prvkom odolnosti jednotlivcov, pretože zabezpečuje blahobyt pre nové generácie, poskytuje ochranu a podporuje spoločenskú aj citovú spokojnosť a kognitívny rozvoj ľudí zasiahnutých núdzovými a krízovými situáciami. Vďaka pomoci EÚ sa bude presadzovať poskytovanie psychosociálnej podpory, ako je podpora pre učiteľov a iných poskytovateľov starostlivosti a spôsoby postúpenia a reakcie pre deti a mladých ľudí, ktorí potrebujú špecializované služby. Takéto opatrenia by mali byť začlenené do existujúcich a vnútroštátnych mechanizmov postúpenia a reakcie.

S cieľom riešiť a odstrániť útoky na vzdelávanie Komisia uznáva a podporuje prácu celosvetovej koalície na ochranu vzdelávania pred útokmi a bude podporovať iniciatívy na podporu Deklarácie o bezpečných školách a jej zavedenie³⁵. Školy by mali byť bezpečným útočiskom pod ochranou medzinárodného humanitárneho práva.

Príklady osvedčených postupov:

EÚ podporila projekt Školy ako zóny mieru v Konžskej demokratickej republike. Cieľom projektu je zabezpečiť ochranu dievčat a chlapcov v škole, zamedziť prerušenie vzdelávania kvôli ozbrojenému konfliktu a zabezpečiť, aby sa každé dieťa rozvíjalo a vzdelávalo v atmosfére bez zásahov, násilia a útokov.

V Palestíne EÚ podporuje program pre lepšie vzdelávanie³⁶ poskytujúce psychosociálnu podporu deťom, ktoré v dôsledku svojich skúseností s násilím prežívajú nočné mory. Spájajú sa v ňom skupinové činnosti, ktoré môžu učitelia poskytovať so špecializovanými službami pre deti, ktoré potrebujú osobitnú podporu.

EÚ v rámci podpory vzdelávania vysídlených detí pri návrate do svojich dedín vo federálne spravovaných kmeňových územiach Pakistanu (FATA) spolupracuje s miestnymi orgánmi a ďalšími agentúrami, aby sa v dlhodobom horizonte opäť vybudovali ešte lepšie školy. Boli poskytnuté bezpečné, chránené priestory na vzdelávanie zohľadňujúce rodové hľadisko pre 45 000 detí. Mladým ľuďom boli poskytnuté činnosti zamerané na budovanie mieru, odborné zručnosti a učňovské programy. Tieto opatrenia sú súčasťou desaťročného plánu miestnej samosprávy v oblasti vzdelávania, ktorý vypracovala regionálna správa s podporou EÚ.

³⁴ COM(2017) 21 a KOM(2011) 637. EÚ sa zaväzuje posilniť podporu kvalitného vzdelávania s cieľom poskytnúť mladým ľuďom znalosti a zručnosti potrebné na to, aby sa mohli stať aktívnymi členmi rozvíjajúcej sa spoločnosti. Novým Európskym konsenzom o rozvoji sa EÚ a jej členské štáty zaväzujú, aby uplatňovali prístup na základe prepojenia a aktívne budovali odolnosť jednotlivcov, komunit, spoločnosti a štátu. To súvisí s predchádzaním krízam a ich riešením, znižovaním chronickej zraniteľnosti a budovaním sebestačnosti a spoločenskej a štátnej odolnosti.

³⁵ Deklarácia o bezpečných školách (2015) poskytuje štátom príležitosť vyjadriť širokú politickú podporu pre ochranu vzdelávania a pokračovania vo vzdelávaní počas ozbrojených konfliktov a je nástrojom pre štáty, ako podporiť Usmernenia na ochranu škôl a univerzít pred vojenským využívaním počas ozbrojeného konfliktu a zaviazat' sa k ich vykonávaniu.

³⁶ Toto označenie nemožno vykladať ako uznanie Palestínskeho štátu a nie sú ním dotknuté pozície jednotlivých členských štátov k tejto otázke.

Kľúčové opatrenia na podporu a posilnenie vzdelávania vedúceho k mieru a ochrane:

- presadzovať a uplatňovať zásady a usmernenia v oblasti vzdelávania zohľadňujúceho aspekt konfliktov, napríklad zabezpečiť, aby sa pri výučbe podporovalo rešpektovanie rozmanitosti, tolerancie a aktívneho a zodpovedného občianstva prostredníctvom odbornej prípravy učiteľov, vypracovania učebných plánov a odborného rozvoja učiteľov,
- posilniť vzdelávacie systémy, aby sa dokázali pripraviť na katastrofy a reagovať na ne, napríklad prostredníctvom komplexného rámca pre bezpečnosť v školách³⁷,
- podporovať opatrenia zamerané na predchádzanie násiliu vrátane sexuálneho a rodovo motivovaného násilia v školách a na reakciu naň prostredníctvom posilnenia rámcov na ochranu detí,
- podporovať inovatívne prístupy k zlepšeniu osobnej odolnosti detí a mladých ľudí zasiahnutých núdzovými a dlhotrvajúcimi krízovými situáciami, a to aj prostredníctvom opatrení zahŕňajúcich psychosociálnu podporu a intervencií v oblasti spoločenského vzdelávania a citovej výchovy,
- obhajovať prostredníctvom všetkých kanálov, ktoré má EÚ k dispozícii, ukončenie útokov smerujúcich na vzdelávanie a aktívne podporovať iniciatívy a projekty, ktorých cieľom je ochrana vzdelávania pred útokmi,
- podporovať opatrenia, ktorých pôsobnosť presahuje rámec škôl a presadzovať širšie zapojenie komunit a opatrovateľov do vzdelávania a ochrany v núdzových a dlhotrvajúcich krízových situáciách.

2.4. Podpora kvalitného vzdelávania vedúceho k lepším výsledkom

Pomoc EÚ v oblasti vzdelávania vychádza z predpokladu, že vzdelávacie systémy by mali byť kvalitné, aby umožnili deťom a mladým ľuďom uspieť vo vzdelávaní³⁸. Závazky EÚ týkajúce sa príslušných učebných plánov, vyškolených učiteľov a riaditeľov, primeraných vzdelávacích materiálov a dostupnosti vhodnej školskej infraštruktúry sú naďalej rozhodujúce pre pomoc v núdzových situáciách a pri dlhotrvajúcich krízach³⁹.

V krízových situáciách, najmä v krajinách s nízkymi príjmami, je dostupnosť kvalifikovaných, vyškolených učiteľov často nedostatočná. Učitelia napríklad nemajú jazykové či pedagogické zručnosti, aby dokázali vyhovieť potrebám študentov. Oni a ďalší pedagogickí pracovníci možno sami prežili traumy a potrebujú podporu. Vysídleným učiteľom môžu chýbať materiály potrebné na výučbu v hostiteľskej komunite. EÚ bude podporovať politiky a opatrenia, ktorými sa zabezpečí dostupnosť vyškoleného pedagogického personálu.

EÚ bude podporovať osobitné opatrenia, ako je prekleňovacia podpora a podpora majúca za cieľ udržať deti v škole, aby bolo možné riešiť problémy, s ktorými sa môžu študenti pri integrácii do vzdelávacieho systému stretávať. Sú potrebné individuálne opatrenia pre každú úroveň vzdelania, založené na veku, rodovej príslušnosti a dosiahnutom vzdelaní študentov. Môže to zahŕňať neformálne alebo alternatívne formy vzdelávania, pričom sa zohľadnia rôzne potreby na každej úrovni vzdelávania.

Integrácia násilne vysídlených detí a mladých ľudí do vnútroštátnych vzdelávacích systémov si vyžaduje zachovanie základných väzieb medzi jazykom, identitou a kultúrou. Odborné znalosti EÚ v oblasti jazykových politík, pričom príkladom je celá EÚ, budú uplatnené

³⁷ Úrad OSN pre znižovanie rizika katastrof a Globálna aliancia pre znižovanie rizika katastrof a odolnosť v sektore vzdelávania (2017) – „*Comprehensive School Safety Framework*“ (Komplexný rámec pre bezpečnosť v školách).

³⁸ KOM(2002) 116, oznámenie s názvom „Vzdelávanie a odborná príprava v kontexte znižovania chudoby v rozvojových krajinách“.

³⁹ Tamže.

prostredníctvom politického dialógu a pomoci. Podporí sa tak presadzovanie progresívnych jazykových politík založených na faktoch v súvislosti s používaním materinského jazyka a ďalších jazykov.

Vzhľadom na čoraz dlhodobejšiu povahu vysídlenia a skutočnosť, že vysídlení ľudia pravdepodobne zažijú viacnásobné vysídlenie, je potrebné zlepšiť mobilitu a akreditáciu medzi vzdelávacími systémami a v rámci nich⁴⁰. Chýbajúce materiály by pre vysídlené deti a mladých ľudí nemali byť prekážkou včasnému prístupu k vzdelávaniu po príchode, a takisto je potrebné zaviesť protokoly na zabezpečenie toho, aby právo na vzdelanie malo prednosť pred akýmkoľvek akreditačným systémom. Najmä by nemal byť odmietnutý prístup k základnému vzdelaniu na základe skúšok⁴¹. Skôr by sa mali používať primerané mechanizmy posudzovania na určenie toho, ako možno prístup a podporu zlepšiť, a na zabezpečenie informácií pre tvorbu politík. Všetci mladí ľudia musia mať rovnaký prístup ku skúškam a k získaniu osvedčenia, ktoré je zvyčajne základom pre ďalšie príležitosti na vzdelávanie a zamestnanie.

EÚ sa zaviazala k inkluzívnemu a spravodlivému kvalitnému primárnemu a sekundárnemu vzdelávaniu a predpokladá, že základné zručnosti, ako je základná znalosť čítania, písania a počítania, tvoria nevyhnutné stavebné kamene pre ďalšie vzdelávanie.⁴²

EÚ takisto uznáva význam technického a odborného vzdelávania a odbornej prípravy a vysokoškolského vzdelávania vo vzťahu k trhu práce⁴³. Pri rozvoji zručností a odbornej príprave v záujme zamestnateľnosti v krízových situáciách sa musia brať do úvahy hospodárske a sociálne tlaky na študentov, napríklad vo forme detskej práce, obmedzeného pohybu a rodových noriem. Závazky EÚ v oblasti rozvoja zručností a podpory zamestnateľnosti, dôstojnej práce a živobytia zdôrazňujú potrebu zabezpečiť spravodlivé príležitosti pre mladé ženy aj mladých mužov a ďalšie znevýhodnené skupiny.

EÚ bude naďalej podporovať špecializovaný výskum a partnerstvá vo vzdelávaní s cieľom posilniť základňu pre dôkazy v tomto sektore. V tejto súvislosti by sa malo usilovať o synergie s rámcovým programom EÚ pre výskum a inováciu s cieľom účinne riešiť výzvy spojené so vzdelávaním v núdzových a krízových situáciách pri vonkajšej činnosti EÚ.

Príklady osvedčených postupov:

EÚ podporila reformu systému technického a odborného vzdelávania a odbornej prípravy v Iraku s cieľom zvýšiť jeho konkurencieschopnosť a relevantnosť v súlade s medzinárodnými normami.

V roku 2018 Európska únia začala iniciatívu „Budovanie odolnosti: možnosti vzdelávania v nestabilných a krízou zasiahnutých prostrediach“. V rámci tejto iniciatívy sa spája výskum a programy pre viaceré krajiny v siedmich afrických krajinách s finančnými prostriedkami vo výške približne 20 miliónov EUR na obdobie štyroch rokov.

V Keni EÚ podporila programy odbornej prípravy pre somálskych utečencov, aby sa stali akreditovanými učiteľmi v utečeneckom tábore Kakuma. Učitelia používali informačné technológie, aby sa mohli zúčastniť na odbornej príprave prostredníctvom diaľkového vzdelávania.

⁴⁰ Výučbu by bolo možné realizovať v súlade s akčným plánom Európskej komisie pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín, v ktorom Komisia uprednostnila podporu včasného posudzovania, dokumentácie a uznávania zručností a akademickej a odbornej kvalifikácie.

⁴¹ Týka sa to akýchkoľvek skúšok alebo testov, ktoré majú pre účastníkov vzdelávania dôsledky, ako sú napríklad prijímacie skúšky.

⁴² KOM(2002) 116, oznámenie s názvom „Vzdelávanie a odborná príprava v kontexte znižovania chudoby v rozvojových krajinách“.

⁴³ Tamže.

Kľúčové opatrenia na zlepšenie kvality vzdelávania:

- podporovať iniciatívy, ktoré umožňujú osvedčovanie, mobilitu, akreditáciu, uznávanie a presuny vysídlených detí a mladých ľudí medzi vzdelávacími systémami a opatrenia na zabezpečenie vstupu a udržiavania detí prostredníctvom rôznych foriem formálneho a neformálneho vzdelávania,
- presadzovať a podporovať reformu vzdelávacieho systému, najmä reformu učebných plánov, s cieľom prispôbiť ju meniacim sa potrebám v núdzových a dlhotrvajúcich krízových situáciách, napríklad rozšírením a posilnením pedagogického personálu s cieľom uspokojiť potreby študentov v núdzových a krízových situáciách, a zavádzať programy zrýchleného učenia pre deti, ktoré zmeškali niekoľko rokov vzdelávania,
- podporovať opatrenia, v rámci ktorých sa používajú informačné technológie a otvorené vzdelávacie zdroje na účely otvoreného prístupu k digitálnemu vzdelávaniu, virtuálnej výmene a ďalším inováciám,
- podporovať technické a odborné vzdelávanie a odbornú prípravu súvisiace so zručnosťami a živobytím, so zreteľom na osobitné potreby mladých žien a mužov, ktoré budú začlenené do praktického vzdelávania a dôležité pre príležitosti na živobytie,
- podporné mechanizmy na výmenu, aktualizáciu a uplatňovanie medzinárodných noriem⁴⁴ relevantných pre vzdelávanie v núdzových a krízových situáciách.

3. ZÁVER

Rastúca pozornosť venovaná vzdelávaniu v núdzových a krízových situáciách mimo EÚ v posledných rokoch odráža alarmujúci a rastúci rozsah potrieb a výziev, ktoré treba vyriešiť. V tomto oznámení sa poskytuje celostný a účinný politický rámec zameraný na to, ako môže EÚ napredovať v tejto agende a využiť pritom svoju vedúcu úlohu v tejto oblasti politiky. Toto úsilie podporujú príklady detí a mladých ľudí, ktorí prekonávajú nepriaznivé situácie, aby sa mohli vzdelávať.

Komisia s podporou Európskej služby pre vonkajšiu činnosť (ďalej len „ESVČ“) vrátane delegácií EÚ aktívne zapojí členské štáty, ďalšie krajiny, medzinárodné organizácie a subjekty z verejného a zo súkromného sektora, aby presadzovali a podporovali efektívnejšiu a účinnejšiu spoluprácu a koordináciu pre rýchlejšiu, predvídateľnejšiu a udržateľnejšiu podporu vzdelávania v núdzových dlhotrvajúcich krízových situáciách. V tejto súvislosti budú útvary Komisie a ESVČ takisto podporovať plnenie cieľov obsiahnutých v novom Európskom konsenze o rozvoji a v oznámení s názvom „Dôstojný život“. Úloha členských štátov je v tomto ohľade kľúčová.

Komisia vyzýva Európsky parlament, aby vzal na vedomie politické usmernenia stanovené v tomto oznámení, a Radu, aby ich schválila vo svojich záveroch.

⁴⁴ Napríklad „Minimálne normy vo vzdelávaní: pripravenosť, reakcia, obnova“, ktoré vypracovala Medziagentúrna sieť pre vzdelávanie v núdzových situáciách, 2010.